

(mokykla)

klasės mokinio (-ės)

(vardas ir pavardė)

GIMTOJI KALBA (LENKŲ)

Mokyklinio brandos egzamino užduotis
(pagrindinė sesija)

2023 m. birželio 22 d.

Trukmė – 4 val. (240 min.)

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar egzamino užduočių sąsiuvinyje nėra tuščių lapų arba kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
- Užrašykite savo mokyklą, klasę, vardą ir pavardę tam skirtoje užduoties sąsiuvinio vietoje.
- Rašykite aiškiai, įskaitomai juodai rašančiu tušinuku. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima. Neaiškiai parašyti, pribraukti, už ribų parašyti atsakymai vertinami 0 taškų.
- Atlikdami teksto suvokimo užduotis (II egzamino dalis), į klausimus atsakykite glaustai ir aiškiai. Jūsų atsakymai turi tilpti paliktose eilutėse.
- III egzamino dalyje pateiktos trys rašinio temos ir du tekstai interpretacijai. Įdėmiai juos perskaitykite, pasirinkite ir parašykite vieną rašinį arba vieną teksto interpretaciją.
- Turite parašyti 250–400 žodžių (A4 formato 1,5–2 psl.) tekstą. Vertinant bus atsižvelgiama ir į darbo apimtį. Švarraštyje suskaičiuokite žodžius. Paraštėje **pažymėkite 250 žodžių ribą**.
- Jeigu pirmiausia rašote juodraštyje, pasilikite pakankamai laiko darbui perrašyti į švarraštį. **Juodraštis nebus tikrinamas ir vertinamas.**

Linkime sėkmės!

VERTINIMAS

II dalis (teksto suvokimas)	III dalis (teksto kūrimas)	TAŠKŲ SUMA
30 taškų	40 taškų	70 taškų

Vertinimo komisija:

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

II egzamino dalis
TEKSTO SUVOKIMAS

Przeczytaj podane teksty A i B oraz wykonaj zadania do nich.

TEKST A

Michał Głowiński

OPINIA O TWÓRCZOŚCI POETYCKIEJ PANI WISŁAWY SZYMBORSKIEJ

(fragment przemówienia)

1. Dotychczasowy dorobek Wisławy Szymborskiej mieści się w dziewięciu szczupłych tomikach. Jeśli oceniać go ze względu na objętość, nie jest wielki – tak jak nie był wielki dorobek innych wielkich poetów z różnych okresów historii [...]. Nic tu jednak nie da się wymierzyć metrem czy zważyć na wadze. Inne są wymiary i inna waga tej poezji. [...]
2. Wisława Szymborska jest poetką wolną i niezależną, nie ulega modom [...], ale też nie ucieka przed światem, towarzyszy mu i w jakiejś mierze go współtworzy, jest poetką współczesną nie tylko dlatego, że w naszych czasach żyć jej przyszło. Współczesną, bo – w sposób pośredni – wizję tego świata przedstawia, o jego sprawach w swoim poetyckim idiomie¹ mówi. I to jest niewątpliwie jedna z przyczyn jej poetyckiego sukcesu, jedna z przyczyn tego, że tak chętnie czyta ją szeroka publiczność, nieograniczona do nielicznej grupy koneserów². Trzeba wszakże zaznaczyć, iż nie dzieje się w tym przypadku tak, jak się zdarza w różnych czasach temu czy innemu poecie, który zdobywa popularność z tej racji, że w eleganckiej czy czasem nawet oryginalnej formie wypowiada to, co publiczność pragnie usłyszeć [...]. Otóż – podkreślam – nie jest to przypadek Wisławy Szymborskiej. Nie schlebia ona publiczności i nie nadaje poetyckich kształtów jej obiegowym³ przekonaniom.
3. O Jej sukcesie u odbiorców zdecydowały różne czynniki, przede wszystkim literacka doskonałość, ale to jest oczywiste, bo stanowi warunek niezbędny wszystkiego, co ma być w poezji poważnie traktowane. Zdecydowała o tym w wysokim stopniu mądrość, jaką wiersze Poetki przekazują. Mądrość wyrażona środkami poetyckimi, z nimi zrośnięta i w żaden inny sposób niewyraźna. Poetka bowiem nie powtarza mądrości obiegowych, nie powtarza również tych mądrości, które wyczytać można u filozofów, moralistów, proroków. I nie poucza, jej mądrość nie jest mądrością nauczycielską. Jest mądrością w najwyższym stopniu poetycką, uwikłaną w poetycką grę, niekiedy jedynie sugerowaną⁴, ukrytą w kunsztownych relacjach między słowami – to dopiero czytelnik w trakcie lektury wiersza czy po jej zakończeniu ma dociec głębokich jego sensów. Wisława Szymborska jest poetką filozoficzną, tak jak poetami filozoficznymi byli Leśmian i Valéry⁵. To właśnie Paul Valéry powiedział, że w poezji wielkie idee i wielkie problemy powinny istnieć jak witaminy w jabłkach. Spożywa się je dla smaku czy przyjemności, a witaminy organizm przyswaja przy okazji. I tak właśnie dzieje się w liryce Wisławy Szymborskiej, jest ona wręcz wyjątkowo zasobna w te intelektualne witaminy.
4. I mówi o podstawowych sprawach ludzkiej egzystencji – o stosunku do drugiego człowieka, o miłości, o śmierci. Kiedy Poetka pisze o śmierci, unika lamentów i żałobnych rozmyślań, nie ma tu tonu *requiem*⁶, patrzy na nią z niezwykłych punktów widzenia, ukazuje – jak we wspaniałym wierszu *Kot w pustym mieszkaniu* – z perspektywy zwierzęcia, którego świat nagle

¹ Idiom – tu: styl charakterystyczny dla jakiegoś pisarza.

² Koneser – znawca i miłośnik tego, co piękne.

³ Obiegowy – powszechnie przyjęty.

⁴ Sugerowany – przekazywany nie wprost.

⁵ Paul Valéry (1871–1945) – francuski poeta, eseista i prozaik.

⁶ *Requiem* (łac.) – msza żałobna lub żałobny utwór muzyczny.

zmienił się całkowicie, bo: *ktoś tutaj był i był, / a potem nagle zniknął / i uporczywie go nie ma.*
[...]

5. Wisława Szymborska jest poetką wielkich spraw i zarazem mistrzynią specyficznego poetyckiego humoru, świadczącego o dystansie wobec rzeczy tego świata i pełnym nad nimi panowaniu. Jest to humor dyskretny, wyrażający się w igraniu językiem. A to stanowi jeden z głównych wyróżników poetyki Wisławy Szymborskiej. Operuje ona różnymi środkami, czasem sięga po konstrukcje bliskie przypowieści, czasem przywołuje fabuły i w wielkim poetyckim skrócie je zarysowuje. Posługuje się aforyzmami, są to jednak najczęściej aforyzmy ironiczne [...]. Jej wiersze mają z reguły konstrukcję niezwykle przejrzystą, chciałoby się powiedzieć – zracjonalizowaną, klasyczną. Bo też tradycje klasyczne są Jej chyba najbliższe – przede wszystkim Kochanowski, Krasicki, Mickiewicz.

M. Głowiński, *Opinia o twórczości poetyckiej pani Wisławy Szymborskiej*,
„Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka”, 1995, nr 2: *Wokół Szymborskiej*.

Zadania do tekstu A

1. Dokończ zdanie. Zaznacz **dwie** poprawne odpowiedzi spośród podanych.

Celem autora tego tekstu jest

- A** przedstawienie najważniejszych wydarzeń z życia poetki.
B ukazanie charakterystycznych cech poezji Szymborskiej.
C porównanie poezji Szymborskiej z twórczością innych noblistów.
D omówienie przyczyn sukcesu, który odniosła poetka.

(1 punkt)

2. Na podstawie **2. i 3. części** tekstu zaznacz **trzy** cechy twórczości Wisławy Szymborskiej.

- A** Nie jest uzależniona od panujących tendencji.
B Pełni funkcję wychowawczą i dydaktyczną.
C Wyróżnia się mistrzostwem literackim.
D Jest zrozumiała tylko dla znawców poezji.
E Zawiera głębokie prawdy życiowe.
F Przekazuje idee wielkich filozofów.
G Wyraża powszechnie znane sądy.

(1,5 punktu)

3. Na podstawie **2. części** tekstu podaj **dwa** powody, dla których Wisławę Szymborską – zdaniem autora tekstu – można nazwać poetką współczesną. **Nie cytuj.**

1. _____

2. _____

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 1–3 (maks. 4,5 punktu)			
--	--	--	--

Punkty		
I	II	III
—	—	—
—	—	—
—	—	—

	Punkty		
	I	II	III
<p>4. Wyjaśnij, odwołując się do 3. części tekstu, co oznacza wyróżnione połączenie wyrazowe w zdaniu <i>I tak właśnie dzieje się w liryce Wisławy Szymborskiej, jest ona wręcz wyjątkowo zasobna w te intelektualne witaminy.</i></p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p style="text-align: right;">(1 punkt)</p>			
<p>5. Wyjaśnij, dlaczego w 3. części tekstu wyrazy <i>Jej, Poetki</i> zostały napisane wielką literą.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p style="text-align: right;">(1 punkt)</p>			
<p>6. Zaznacz dwa stwierdzenia zgodne z treścią 4. i 5. części tekstu.</p> <p>A Szymborska w wierszach porusza tematy egzystencjalne. B Mówiąc o śmierci, poetka nie wprowadza tragicznego patosu. C Poetka wykorzystuje w wierszach rubaszny dowcip. D Jedynym środkiem poetyckim w wierszach Szymborskiej są sentencje.</p> <p style="text-align: right;">(1 punkt)</p>			
<p>7. Wśród podanych zdań zaznacz trzy wypowiedzenia, które zawierają wartościowanie dodatnie.</p> <p>A Jej dorobek mieści się w dziewięciu tomikach. B Szymborska jest poetką współczesną. C O sukcesie zdecydowała przede wszystkim literacka doskonałość. D We wspaniałym wierszu <i>Kot w pustym mieszkaniu</i> ukazuje śmierć. E Mówi o podstawowych sprawach ludzkiej egzystencji. F Szymborska jest mistrzynią poetyckiego humoru.</p> <p style="text-align: right;">(1,5 punktu)</p>			
<p>8. Jaką opinię o twórczości Wisławy Szymborskiej wyraża Michał Głowiński w swoim przemówieniu? Zaznacz jedną poprawną odpowiedź spośród oznaczonych literami (A–D). Uzasadnij swoją odpowiedź, uzupełniając poniższe zdanie.</p> <p>A Niejasno sformułowaną. B Pochlebnią. C Krytyczną. D Niejednoznaczną.</p> <p>Michał Głowiński uważa, że _____</p> <p>_____.</p> <p style="text-align: right;">(1,5 punktu)</p>			
Suma punktów za zadania 4–8 (maks. 6 punkty)			

9. Spośród podanych nazw środków retorycznych wybierz te, które zostały wyróżnione w cytatach (A–C). Wpisz wybraną nazwę środka retorycznego przy odpowiednim cytacie.

Antyteza Inwersja Porównanie Powtórzenie

Cytat	Nazwa środka retorycznego
A <i>Poetka bowiem nie powtarza mądrości obiegowych, nie powtarza również tych mądrości, które wyczytać można u filozofów, moralistów, proroków.</i>	
B [...] w poezji wielkie idee i wielkie problemy powinny istnieć jak witaminy w jabłkach.	
C [...] jej mądrość nie jest mądrością nauczycielską. Jest mądrością w najwyższym stopniu poetycką [...]	

(1,5 punktu)

10. Wśród podanych po myślniku słów podkreśl synonim wyróżnionego wyrazu.

- A** W dziewięciu **szczipłych** tomikach – obszernych, niedużych, nieudanych.
B Ukryta w **kunштownych** relacjach między słowami – zamkniętych, niezrozumiałych, mistrzowskich.
C Jest wyjątkowo **zasobna** w te witaminy – bogata, osobna, ozdobna.
D Mówi o sprawach ludzkiej **egzystencji** – istnienia, zbawienia, odpowiedzialności.
E Unika **lamentów** i żałobnych rozmyślań – elementów, refleksji, płaczu.
F Czasem przywołuje **fabuły** – filmy, historie, kłamstwa.

(3 punkty)

Suma punktów za zadania 9–10 (maks. 4,5 punktu)			
---	--	--	--

Punkty		
I	II	III

11. Zredaguj do *Szkolnej encyklopedii pisarzy polskich* krótką notatkę (spójny tekst; około 3–6 zdań) o Wisławie Szymborskiej, wykorzystując wszystkie poniższe fakty oraz wybrane informacje z tekstu A, charakteryzujące twórczość poetki.

Wisława Szymborska
(1923–2012)

- ur. 1923 r. w Kórniku, niedaleko Poznania
- poetka, felietonistka
- debiut – 1945 r., wiersz *Szukam słowa*
- Literacka Nagroda Nobla – 1996 r.
- przekłady poezji na ponad 40 języków
- zm. 2012 r. w Krakowie

(3 punkty)

Punkty		
I	II	III

--	--	--

Suma punktów za zadania 11 (maks. 3 punkty)			
---	--	--	--

TEKST B

Wisława Szymborska

MIŁOŚĆ OD PIERWSZEGO WEJRZENIA

1. Oboje są przekonani,
że połączyło ich uczucie nagle.
Piękna jest taka pewność,
ale niepewność jest piękniejsza.
2. Sądzą, że skoro nie znali się wcześniej,
nic między nimi nigdy się nie działo.
A co na to ulice, schody, korytarze,
na których mogli się od dawna mijać?

Chciałabym ich zapytać,
czy nie pamiętają –
może w drzwiach obrotowych
kiedyś twarzą w twarz?
jakieś „przepraszam” w ścisku?
głos „pomyłka” w słuchawce?
– ale znam ich odpowiedź.
Nie, nie pamiętają.
3. Bardzo by ich zdziwiło,
że od dłuższego już czasu
bawił się nimi przypadek.

Jeszcze nie całkiem gotów
zamienić się dla nich w los,
zbliżał ich i oddalał,
zabiegał im drogę
i tłumiąc chichot
odskakiwał w bok.
4. Były znaki, sygnały,
cóż z tego, że nieczytelne.
Może trzy lata temu
albo w zeszły wtorek
pewien listek przefrunął
z ramienia na ramię?
Było coś zgubionego i podniesionego.
Kto wie, czy już nie piłka
w zaroślach dzieciństwa?

Były klamki i dzwonki,
na których zawczasu
dotyk kładł się na dotyk.
Walizki obok siebie w przechowalni.
Był może pewnej nocy jednakowy sen,
natychmiast po zbudzeniu zamazany.
5. Każdy przecież początek
to tylko ciąg dalszy,
a księga zdarzeń
zawsze otwarta w połowie.

Zadania do tekstu BPunkty
I II III

12. Przeczytaj poniższą notatkę. W każdym ciągu wyrazów wyróżnionych drukiem podkreśl jeden właściwy.

Utwór Wisławy Szymborskiej jest wierszem (1) **ciągłym** / **rymowanym** / **stroficznym**. Ze względu na tematykę można go zaliczyć do liryki (2) **patriotycznej** / **refleksyjnej** / **religijnej**. Przedmiotem rozważań (3) **bohatera** / **narratora** / **podmiotu** lirycznego jest pierwsze spotkanie zakochanych. W 2. części wiersza ujawnia się on między innymi w (4) **pierwszej** / **drugiej** / **trzeciej** osobie, o czym świadczą formy czasowników, np. *chciałabym, znam*. W swoim (5) **dialogu** / **monologu** / **polilogu** lirycznym zastanawia się nad rolą przypadku i przeznaczenia w życiu ludzkim.

(2,5 punktu)

13. Przyporządkuj każdej części wiersza (1–5) odpowiednią treść (A–E). Zapisz właściwą literę obok cyfry.

A Życie to ciąg powiązanych zdarzeń.

B Bohaterowie liryczni są pewni, że zakochali się od pierwszego wejrzenia.

C Przypadek odegrał ważną rolę w życiu zakochanych.

D Bohaterowie liryczni są przekonani, że nigdy wcześniej się nie spotkali.

E Wiele znaków i zbiegów okoliczności umyka uwadze ludzi.

1. – ____ 2. – ____ 3. – ____ 4. – ____ 5. – ____

(2 punkty)

14. Które z podanych cytatów oznaczają pewność, a które – niepewność? Wpisz do odpowiednich rubryk właściwe litery (A–C).

A *Oboje są przekonani, / że połączyło ich uczucie nagle.*

B [...] *znam ich odpowiedź. / Nie, nie pamiętają.*

C *Był może pewnej nocy jednakowy sen [...]*

Pewność	Niepewność

(1,5 punktu)

15. Jak w 3. części wiersza został opisany przypadek? Uzupełnij odpowiedź: wpisz nazwę zastosowanego środka artystycznego (1), podaj cytat z wiersza (2) i wyjaśnij celowość tego zabiegu literackiego (3).

Przypadek to pojęcie abstrakcyjne. W wierszu nadano mu cechy ludzkie dzięki zastosowaniu (1) _____, np. (2) _____

_____. W ten sposób pokazano, że przypadek jest (3) _____

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 12–15 (maks. 8 punktów)

16. Do każdej myśli dotyczącej bohaterów wiersza (1–4) dobierz po jednym odpowiednim cytacie, wybranym spośród oznaczonych literami (A–E). Zapisz właściwą literę obok cyfry.

Myśli	Cytaty
1. Bywali w tych samych miejscach.	A <i>głos „pomyłka” w słuchawce?</i>
2. Miewali podobne marzenia senne.	B <i>Były klamki i dzwonki, na których [...] dotyk kładł się na dotyk.</i>
3. Wymieniali między sobą pojedyncze słowa.	C <i>nic między nimi nigdy się nie działo. [...]</i>
4. Dotykali tych samych przedmiotów.	D <i>Był może pewnej nocy jednakowy sen [...]</i>
	E <i>Walizki obok siebie w przechowalni.</i>

1. – ____ 2. – ____ 3. – ____ 4. – ____

(2 punkty)

17. Wyjaśnij w 1–2 zdaniach, jak rozumiesz ostatnią zwrotkę wiersza: *Każdy przecież początek / to tylko ciąg dalszy, / a księga zdarzeń / zawsze otwarta w połowie.* W odpowiedzi uwzględnij dwa wyróżnione połączenia wyrazowe.

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 16–17 (maks. 4 punkty)

Część II (test)	Maks. suma	Punkty		
		I	II	III
Suma punktów za zadania 1–3	4,5			
Suma punktów za zadania 4–8	6			
Suma punktów za zadania 9–10	4,5			
Suma punktów za zadania 11	3			
Suma punktów za zadania 12–15	8			
Suma punktów za zadanie 16–17	4			
Suma punktów za test	30			
Zaokrąglona suma punktów	30			

III egzamino dalis
TEKSTO KŪRIMAS

Wybierz **jeden** z podanych tematów i napisz rozprawkę (tematy 1–3) lub interpretację utworu (tematy 4–5). Objętość pracy pisemnej – 250–400 słów (około 1,5–2 stron A4).

Tematy prac pisemnych

Rozprawki

1. Człowiek, który nie poczuł smaku swoich łez – nie jest prawdziwym człowiekiem (W. Szymborska). Rozważ myśl poetki, przywołując wybrane przykłady literackie.
2. Rozwiń myśl Czesława Miłosza *Mali są ludzie, wielkie są ich dzieła*. Odwołaj się do przykładów z literatury i życia znanych osobowości.
3. Bohaterowie dramatów wobec ważnych wyborów życiowych. Przedstaw ich losy i oceń ich postępowanie.

Interpretacje

4. Interpretacja wiersza Władysława Syrokomli *Stary zegar*.
5. Interpretacja fragmentu eseju Czesława Miłosza *Dykcyonarz wileńskich ulic*.

Władysław Syrokomla (1823–1862)

STARY ZEGAR

Oto kunszt staroświecki majsterskiego dzieła:
Dłoń ludzka w małej skrzynce bieg czasu zamknęła,
I dzwonek dała mu w rękę;
W małej mosiężnej skrzynce żyje myśl nie lada,
Coś porusza wskazówkę, coś szypi⁷, coś gada,
Coś dzwoni jedną piosenkę.

Zegar! – ileż on zmierzył i minut, i godzin,
Ile wydzwonił biesiad, śmierci i urodzin,
I różnych doli człowieka!
A w zimnem jego sercu żelazna sprężyna
Nieubłaganym taktem ciągle przypomina,
Że życie ciągle ucieka.

Przemierzając wskazówką – długich lat ogromy,
Na krótkie mgnienia oka, na czasu atomy,
Mruczy i zrzędzi, jak stary:
„Nie gońcie za motylem, nie próżnujcie gnuśnie!
– Do roboty! Do czynu! Bo hańba, kto uśnie,
Kto swej nie spełni ofiary!”

Długo stare zegary, odwieczni nudziarze,

⁷ Szypi – regionalne: syczy.

Nad głową waszych ojców biły w ekscytarze ⁸,
Budząc ich myśli i czyny.
Brzęk pucharów, gwar śmiechów tłumił ich gderanie,
Aż Pan ⁹ kazał zegarom jęknąć niespodzianie,
Aż pękły rdzawe sprężyny!

[...]

Zegar bije sekundę – to rodzi się dziecię –
Zegar bije sekundę – ktoś umarł na świecie,
Świat być w spoczynku nie może; –
Wciąż nowe pokolenia snują się po ziemi,
Z nowymi dążeniami, z myślami nowymi,
Idą twe dzieci, o Boże!

Trzeba mistrzów, co pilno badając puls młodzi ¹⁰,
Mówiliby: „To godzi, a to się nie godzi!”
I strzegli starych cnot ziarna.
Wzbudź ich! – a który spełnił swoje powołanie,
Wedle sprawiedliwości błogosław mu, Panie!
Bo ich zasługa niemarna!

Borejkowszczyzna, 1857

Poezje Ludwika Kondratowicza (Władysława Syrokomli). Wydanie zupełne. Tom VII, Warszawa 1872.

⁸ Biły w ekscytarze – budziły, zachęcały do czynu.

⁹ Pan – tu: Bóg.

¹⁰ Młodzi – dawne: młodzieży.

Czesław Miłosz (1911–2004)

DYKCYONARZ¹¹ WILEŃSKICH ULIC
(fragment eseju)*Wileńska*

Ulica o dziwnej nazwie, niejednolita, zmieniająca się co kilkanaście kroków, a przy tym ekumeniczna¹², katolicko-żydowska. U swego początku (czy końca) przy Zielonym Moście szeroka, [...] ścisnęła się w wąskie gardło za skrzyżowaniem ze Świętojerską, czyli Mickiewicza. Kiedy byłem dzieckiem, na rogu siedziały tam długo fundamenty niewykończonych budowli, aż wreszcie wzniesiono gmach, dom towarowy Braci Jabłkowskich, pierwszy w Wilnie sklep mniej więcej „uniwersalny”, o kilku piętrach. [...]

Niedaleko Jabłkowskich, naprzeciwko kina „Helios”, zdumiewający sklep galanteryjny, jakiego nigdzie w mieście nie zdarzyło mi się oglądać. Mianowicie właścicielami jego nie byli Żydzi, ale Polacy skądś z daleka z Galicji, różniący się od zwykłych ludzi mową i przesadnym ugrzecznieniem. Rodzina, dwie panie i pan, zdaje się trójka rodzeństwa. Pan pachniał wodą kolońską, miał gładko zaczesane z przedziałkiem, lekko fryzowane włosy, pulchne białe ręce. Mówili: „całuję rączki”. A sklep nie przypominał nic a nic z tego, co się przez sklep rozumiało: drewniana posadzka błyszcząca, wypucowana, że ani pyłka, towary w szklanych gablotkach.

Obok tego sklepu nieduża księgarnia, gdzie co rok 1 września przeżywałem wielkie emocje tłocząc się razem z innymi uczniami i kupując nowe szkolne książki. Bo jest to niewątpliwie jedno z silniejszych przeżyć, tak na razie tylko patrzeć i dotykać, nie wiedząc, co kryje się pod kolorowymi okładkami.

Za sklepem Halperna (chyba tak się nazywał), gdzie kurz, półciemność, bogactwo farb, ołówków, różnobarwnych papierów, zeszytów, Wileńska jeszcze tu węższa, zamieniała się w ulicę chrześcijańskich rymarzy¹³, szewców, krawców, a nie brak było i tureckiej piekarni. Z niej to, może zresztą z innej, wywodził się mój kolega z gimnazjum, Czubi-Ogły, wyznawca islamu. Następnie fasady domów rozdrabniały się na mnóstwo żydowskich sklepików i po chwilowym udostojnieniu się¹⁴ naprzeciwko skwerku przy kościele św. Katarzyny (był tam piękny stary sklep z bronią myśliwską) ubogi handel władał ulicą aż do rogu Trockiej, Dominikańskiej i Niemieckiej.

Na Wileńskiej, w jej „rzemieślniczej” części, od podwórza wchodziło się do wypożyczalni książek, w której abonament opłacała babka Miłoszowa ze swojej skromnej emerytalnej pensji. Zjawiałem się tam często, wydelegowany przez nią albo żeby brać książki dla siebie, kiedy miałem lat dwanaście, trzynaście. Głównie Żeromski, Rodziewiczówna, Szpyrkówna, czyli niedobra literatura, i wydaje mi się, że jaki taki rozum u kogoś, kto dostał podobną zaprawę, powinno się oceniać, dodając trochę punktów za opór, jaki musiał przezwyciężyć. Beletrystyka¹⁵ w każdym języku jest przeważnie kiczem i melodramą, jednak zrzędzeniem przypadków polskiej historii *fiction*¹⁶ wyjątkowo potężnie oddziaływała na umysły, jako język i sposób odczuwania [...]. A co do mnie, to bądźmy szczerzy, w książkach branych z wypożyczalni zachwycały mnie takie sceny jak śmierć pięknej Heleny z *Popiołów*¹⁷ rzucającej się w przepaść, a może jeszcze bardziej zakończenie pewnej powieści tłumaczonej z francuskiego [...]. Bohater zostaje ścięty na gilotynie, nie oznacza to jednak kresu jego wysoce uczuciowych przygód. Dotychczas ostatecznie zdanie pamiętam. „A głowa jego, tocząc się, szeptała: Amelio!”.

Berkeley, 1967

Cz. Miłosz, *Zaczynając od moich ulic*, Wrocław 1990.

¹¹ Dykcyonarz – dawne: leksykon, słownik.

¹² Ekumeniczny – tu: charakteryzujący się porozumieniem między ludźmi różnych wyznań.

¹³ Rymarz – rzemieślnik zajmujący się wytwarzaniem wyrobów ze skóry.

¹⁴ Udostojnienie się – tu: stanie się bardziej dostojnym, szlachetnym.

¹⁵ Beletrystyka – literatura piękna pisana prozą.

¹⁶ *Fiction* (ang.) – literatura piękna.

¹⁷ *Popioły* – tytuł powieści S. Żeromskiego.

BRUDNOPIS

Lined area for writing the rough draft.

Ciąg dalszy brudnopisu na s. 16

Ciąg dalszy brudnopisu

Lined area for writing the answer.

Ciąg dalszy brudnopisu na s. 18

Ciąg dalszy brudnopisu

A series of horizontal dashed lines for writing.

